

KETURI M S NAUJESNIOSIOS RELIGIN S POEZIJOS ATSTOVAI

Religine poezija laikome toki poezij , kur jau iamas regimas ar neregimas Dievo buvimas ar to buvimo galimyb . Tai poezija, kuri kalba apie likim , kent jim ir mirt ; ji susijusi su kryžiumi ir viltimi.

Religin je poezijoje autorius turi atsiskleisti iki dvasinio nuogumo. Jis gali rašyti tik tai, kas jis yra, nes religin poezija yra jo kaip individo atsigr žimas gyv ir be galo asmenin Diev . K rimo momentu rašytojas turi tik ti Diev ; skaitytojas — neb - tinai, Kiekvienas šventasis ir mistikas žvelgia kitok Diev ir kitaip j pergyvena. Taip pat ir poetas. Jo poezija plaukia iš tylos, m stymo ir susitelkimo ties Dievo paslaptimi. Jam Dievas ia yra ne šaltas teologinis faktas, bet asmenin b tis. Be asmeninio Dievo pergyvenimo poetas rašo «pamaldži », sentimentali poezij , kuri ver iasi vaizdais, skolintais iš Šv. Rašto, ar šiaip religine simbolika. Kartais skaitytojas tuos simbolius net giliau išgyvena už pat autori . Poetas turi atskleisti gyv žmogaus ir Dievo santyki pasaul .

Mistikai dvasios akimis Dievo buvim regi pilniau, o poetai — miglotai, lyg už proto horizonto. Tai daugiau ieškomas negu surastas Dievas. Tai užuominos, akimirkos švystel jimai. Šventiesiems askez padeda t vizij priimti aiškiai, o modemus protas j sugauna sumišusi , lyg neatsp jam galvos k ar m sl . Kitas sunkumas — poetin s vizijos išraiška suderinant j su teologijos reikalavimais. Bet ia svarbu, kad poetas, dažnai išaug s materialistin je aplinkoje ir gerai nesusipažin s su religiniu žodynu, suvokia Diev , kur gali ir kaip gali, nors dievyb s išraiška ir b t netiksli. — Iš poeto krikš ionio galima laukti didesn s teologin s derm s jo vizijoje (pavyzdžiui, A. Maceina-Jasmantas).

Skaitytoj dažnai stebina religinio poeto savotiškas nepastovumas : ia jis lyg karš iusias tikintysis, o ia lyg ir netikintis. Bet juk ir šventieji bei mistikai svyruoja tarp ekstaz s ir dvasin s sausras. Tik švent j nuotaika kaitaliojasi nuolatiniame tik jimo fone, o poetas svyruoja tarp neigimo, abejon s ir tik jimo.

Kita b dinga religinio atskleidimo žym — Dievo vaizdo ne-

pilnumas. Modernusis menas, pavyzdžiui, vaizduoja dažniausiai nukryžiuotą, ne prisiklus Kristų. Anot P. Tillich'o, prisiklimo simbolis dar nerado tinkamos meninės išraiškos. Kenčiantis Kristus daugiau ir tiesiau kalba šiandien žmogaus širdžiai, ypač persekiojamiems ir prispaustiems. Tuo, berods, galima aiškinti ir mūsų R. pintojlio bei Dievo-Senelio vaizdo populiarumą.

Kai nusistovėjus tradicinis kultūros pasaulis sudėtingas, dar lieka jo šukšnis. Jos ir šviesioja mene bei poezijoje, pavyzdžiui, Dylan Thomas poezijoje. Tuo metu iškylo ryškus baudžiančio, keršijantio Dievo paveikslas. Nuo Dievo nepabėgi. Krikščionis tiki po mirties prisiklimo, o Thomui — mirtis — galas. Atrodo, jog Dievas dar negimęs jo sieloje. Bet jo vaizduot religinis. Tai religinio temperamento poetas, augęs abejojimo atmosferoje. Jokio tikrumo ir sipareigojimo nėra. Tai agnostikas su išlikusia natūralia religine vaizduote. Toks, berods, ir mūsų A. Mackus.

Kaip krikščioniui žiūrėti moderniosios poezijos gluminantą agnosticizmą? Nukrikščionijai pasauliui krikščionys mokslas nesuprantamas ir nesvarbus. Modernioji literatūra dažnai kalba nei krikščioniška, nei nekrikščioniška kalba. O modernus skaitytojas nemėgsta jokio dogmatizmo. Jis nori, kad rašytojas ieškot savo tiesos ir skelbt ją apreiškimais. Užtuot darnaus intelektualinio religinio vaizdo, jei kada religinis išmintis ir pasirodo, tai tik kaip krybin pastanga siskverbti žmogaus kentėjimui, troškimams ir vaizdingai autentiškais simboliais jį reikšti. Simboliuose Dievas reiškiamas greičiau negatyviai ir neaškie, negu pozityviai ir žrini, kaip kad randame kitame amžiuje poezijoje, pavyzdžiui Dantės, Miltono. Jei nepaisysime fakto, kad gyvename abejonų amžiuje, tai modernioji poezija mums atrodys beprasmė (pavyzdžiui Mackus). Bet ir tarp abejoni atsiranda vilties ir supratimo, nors ir nukrypstama nuo teologijos ties.

Džiugu, kad krikščioniškos kultūros irimo apraiškos nėra visuotinės. Ir poezijoje randame nuoširdaus Dievo ieškojimo, gyvenimo ir jo reikimo moderniomis priemonėmis. Mūsų poezijoje tokios džiugios apraiškos — L. Andriekus, A. Jasmantas, D. Saldaitis, M. Saulaitis.

Mūsų religinis poezija iki J. Baltrušaičio buvo kunigų rašoma Šventojo Rašto ir Bažnyčios mokymo rmuose, o randame gilaus tikėjimo, nusižeminimo, karštos maldos, prašant Dievo pagalbos ir išganymo. Maironio poezijoje religinis momentas jau rišamas su tvyns meile, pasitikėjimu, kad Dievas išgelbės pavergtą tautą. Asmeninio santykio su Dievu, jo vaizdo kaip pasaulio kūrėjo at-

skleidimo, varginan i problem n ra. Jos iškils sn Baltrušai iu, Kirša, Putinu, Vaitkumi.

Nepriklausomyb s laikais galima kalb ti apie religin tautos, ypa mokytin s jos dalies atgimim . Tada suklesti jaun j katalik s j dis (ateitininkai), vykds Jakšto-Dovydai io-Šalkauskio id jas, ap m s didži j inteligentijos dal . Iš to s j džio išnyra didžiausias to meto religinis poetas — B. Brazdžionis, kuris Dievo neieško, o j turi, tiki ir stengiasi jo d sniais gyventi bei kitiems j skelbti.

Ber nar das Br azdžionis (g. 1907)

B. Brazdžionis yra vienas iš keturi Nepriklausomyb s laikais išaugusi didžiausi poet . Brazdžioniui b dingas gaivališkumas ir kontrastiškumas, aštr s dramatiniai konfliktai. Jo poezijos amplitud nuo romantiško svajingumo ligi lyrizmo, nuo švelnios maldos išsiliejimo iki gr mojimo. Jis visuotiniausiai išreišk lietuviuo santyk su Viešpa iu — jaunuolio, kaimie io, mokyto poeto, pramatan io ateit pranašo, tremtinio, žmoni ir taut teis jo, kalban io Senojo statymo pranaš balsu, draudžian io ir grasan io bausm mis saviesiems ir svetimiesiems, dvasininkams, politikams ir kitokiems vadams.

Anapusin b tis jam tokia aiški kaip nekaltam vaikui, liaudies dievdirbiui ar Antanui Baranauskui. Dievas — aukšto dangaus T vas, kuriam lenkiasi visa gamta ir anapusin b tis:

Jam atidaro žiedo gelm tulp .
 Oazi palm s, kloni kiparisai neša mald ,
 Ir *Gloria* triskart giedodami,
 Tarnauja Jam anos buities
 B riai suklaup angel ...
(Tarp žem s ir dangaus).

Jo Viešpats, kaip pasak Dievas-Senelis, eina Lietuvos laukais, laimina naktigonius, gailisi suminto pakel s žiedo, paprastu keleiviu brenda per upel :

Ateina Kristus keliu apiplyš s, basas,
 Brasta upel nuolankiai perbrido,
 Perbrido — saul n, žem n paži r jo ir nusišluost ašaras.
(Emaus).

Kur Viešpats Nepaž stamu keleiviu praeina, žydi g l s ant uolos be lietaus ir saul s, iulba paukšt be nam , pražysta ir

kap g l s. O Viešpaties r bai kvepia mira ir aloe ir nugirdo mir-
tinai (*Jav alegorija*).

Jis pasisl p s R pintoj lyje:

Ir laim pasisl pus po graudžiu pavidalu, po J zaus sm tkeliu.
(*Ugniaviet užgeso*).

Švelniausius jausmus poetas reiškia *Dievo Motinos lopšiu je*:

Tyliau, tyliau...tyliau giedokit, serafimai
Ir žvaigžd s j s plazdenkit iš tolo ir tyliau,
Ir aš be atd sio prie jo, prie mano džiaugsmo rymau,
Kol rytme iuose šviesi žara išauš, kol pagaliau...

Arba kitur:

O kur Tu, skaistus s nau Betliejaus,
O kur Tu, alyvos žiede, Kristau ?...
Šaukiam fariziejai, šaukiam mylimieji:
Teateina Tavo karalyst .
(*Teateina Tavo karalyst*).

Kaip mylintis s nus atveria savo šird :

Atversiu šird lap taip po lapo,
Idant matyt si visa ji kaip per išpažint ger skais i .
(*Jerichono rož*).

Nusizemin s poetas nor t b ti žole po Kristaus koj :

Ak, kod l aš ne žolyt šventojo Jordano,
Tada po Kristaus kojomis per Krikšt augusi,
Ir jos dalia nedalia mano ?
(*Numesiu paskutin nuod m*).

Poetui-m stytojui pasaulis rodos upe Dievo rankose :

Begalin up Dievo laiko.
Be pradžios, be galo, be krant .
Jo ranka jos amži srov laiko,
Ir jo rankoj esam — aš ir tu.
(*Viešpaties pasaulis*).

O m s laikas :

Pro Tavo pirštus, Viešpatie, kaip smiltys sr va laikas,
Pro Tavo pirštus, Viešpatie, jis b ga kaip vanduo,

Ir aš renku jo trupinius, kaip renka žiedus vaikas,
Ir upi aš einu ieškot, kol neužtvins ruduo...

(Smiltys ir metai).

Žmogus — vaikas Viešpaties soduose:

Vaikai mes Viešpaties auksinius soduos...

O Tu, didi Ranka nežinom keli likimo,
Ir amži up , aukso sodus irgi mus laikai...

Apvaizda budi per naktis, dieviškais delnais dengia m s
širdis, kad nenustot plakti. Savo ranka praskleidžia debesis, renka
ryto ras . Ji randa žmogaus siel kaip paukšt mirštant. Iš
padangi m lyn spindi Dievo akys. Jis per žiedus eina kaip rasa.
J garbina ir pievos smilga, ir dobilai, ir rugi varpos :

Sunkios varpos palinksta lig žem s,
Lyg tarnaut didžiul ms mišioms,
Šlama smilgos *Oremus, oremus*
Aukos apeigoms šioms.

(Vakaro mišios).

Švelniai pajunta Viešpaties buvim gamtoje ir k dikiškai mel-
džiasi :

Jau iu veidan dvelkim v jo šveln
Ir bals jo nuo plakan i krant —
Ne v jas ten ir ne upelis, krintantis nuo kalno,
O Viešpatie, nejau tai b tum Tu...

Virst jis ir spygliu ar žuvele, kad tik nesiskirst su Vieš-
pa iu :

Jei Tu esi upelis, tekantis per kalnus ir per klonius,
Kur neša balt plunksn , egl s spygl , žuveles sidabrinės,
Mes b sim plunksnos, spygliai ir žuvel s, ak mes neb sim
(žmon s,

Tik nepalik ia m s , tik nusinešk...

(Gyvenimo nostalgija).

Viešpaties rankose visa b tis ir širdies ramyb :

Iš Tavo rankos, Dieve, gaunu savo ryt ,
Iš Tavo rankos ir šviesi darb diena,
Iš Tavo rankos man ir laim mano krito,
Ir praeitis, ir dabartis, ir rytdiena.

Ant Tavo delno m s t višk s sodybos,
 Ir m s sodai, ir šiløjai, ir laukai,
 Ir m s maža širdis tik tol, tik tol rami bus,
 Kol savo rankoj kaip baland j laikai.
(Iš Tavo rankos).

Poeto tik jimas gilus ir be svyravimo. Jis meldžiasi prieš
 Ostij :

Ir šaukia žem jai Osanna,
 Ir vandenynai jai Osanna,
 Ir visata jai visa — Osanna.

Žmogus — Dievo mintis; gyvenimo gale, kaip bit s vakare,
 susirinksime prie amžinyb s dur :

M s gyvenimas kaip saman bitel
 V lyv vakar avil parskris;
 Jau bus daina nutilusi, jau bus gražiai pašal —
 Kaip Dievo mintys susirinksim pas duris.
(Ateities paveikslas).

Dievuje atils s žmogaus kr tin . Ir pati mirtis bus ramiausias
 uostas. Dievas jau iamas visai konkre iai:

Yra žmogus ir Dievas
 Tarp žem s ir dangaus.
 N dulk s n šeš lio
 Už Dievo ir žmogaus.
(Yra imagus ir Dievas).

Brazdžionis m gsta biblinius motyvus, vaizdus ir vazdus,
 pavyzdžiui:

Kaip Jerichono rož dvylika met žyd jau...
(Jerichono roi).
 Ir apsilieju ašarom, kaip katalikas aroheologas
 Pas sen Kapernaum ...
(Susigalvojimas).
 Pra jo gimin s — pra jo Chamo, Šerno ir Jafeto,
 Juozapo broli , Loto dukter .
(Preljudas Kristaus gyvenim).

Sinagogos išmin iai neranda Dievo: rabinai džiaugdamiesi J ,
 kaip d m , nuplov :

Išmin iai, išmint iš knyg s m ,

Kur dingoj s Dievas ? Jo n ra.
 J s kaip žmogaus širdies didžiausi d m
 Nuplov t J ir džiaugiat s : tyra
 Širdis...

Kristaus nepažino Korazaimas, Betlisaida, Jerichas ... Išdidi
 Jeruzal nenusilenk dailidei Kanaano. Dabar jau po laiko ... Bet
 Kristus guodžia Jeruzal s moteris :

Jei bus rasa ant j s širdži nupuolus,
 Neverkit, dukterys, — Aš su jumis esu.
(Kristus ir Jeruzal s moterys).

Ir puošniose krikš ioni bažny iose pasigenda Kristaus :

O Dieve, Tau šitas r mas buvo mažas,
 Tarei: — Aš noriu b ti gyvas J s širdyse.
(Bažny ios statytojai).

Bet didingoje Florencijos katedroje, ekstaz s pagautas poetas
 šaukia :

Dar niekad taip nesimeld vargonai,
 Ir niekad neplauk tokia skliaut giesm ...
 O Viešpatie, o Viešpatie, kaip milijonai,
 Nevertas prieš Tave aš pult esmi.
 Esmi kaip freska pas duris sena ir nusitrynus
 Tarp t veid , tarp t mald , tarp t širdži ,
 O pas Tave, o pas Tave vis eina mini minios
 Ir žingsniuoj ne mirt , ne — gyvenim girdžiu.
(Fuga Florencijos Santa Croce).

Ir tamsioje Paryžiaus Madeleine bažny ioje jis jau ia Diev :

O Viešpatie, kokioj tamsoj Tu gyveni.

Ir šios bažny ios šventoje tyloje poetas meldžiasi:

Ir aš, kaip aidas ir kaip dulk , nugrimstu
 begalin s meil s ir maldos švent j tyl ;
 Ir kaip žvakeli šnabždesys kalbi man tu,
 Ir toj kalboj akmuo ir marmuras prabyla.
(Madeleine bažny ioje).

Kartais skamba senovini giesmi tonai, kai jis aprauda at-
 gailojan io žmogaus likim :

Žmogaus — gražiausio, žmogaus li dniausio
 Žmogaus bedievio — Dievo veikalo.

(O mano d šia).

Nusid j lis — kaip Efratos paklyd lis :

Aš pasiklyd s klaidžiojau Efratoje
 Ir atsigert mažos upel s neradau —

Aš numiriau prieš Tavo veid ., J zau Kristau,
 Ir neteisingas Tavo akyse, apsimelav lis esu
 Ir senas, ir pavarg s, kaip seniausias altarista
 Po Didžiojo šeštadienio aukos miši .

(Paklyd lis Efratoje).

Rouault paveiksl ryškumu dega kan ios paveikslas:

Laša kraujas iš apversto delno,
 Laša kraujas iš dreban i piršt ...

(Procesija Krist).

Poetas arto j žodžiais meldžiasi *Kal d nakt : Procesija
 Krist* pagerbia giesm mis pam gtuosius lietuvi šventuosius ; šv.
 Izidori , Jurg , Prancišk , Antan , Teres l , Bernard ; prisimena
 kitados ir lietuvi lanky t enstakavos šventov .

Visuomet neramus ir laim s ištrošk s žmogus keliauja per pa-
 saul , per gyvenim — tok trump ir praeinam :

Baltas baltas, kaip vyšnios virš n ,
 Žydro veido, kaip žydras dangus,
 Kaip v l , kaip v l nemar n
 Per pasaul keliauja žmogus...

Eina dainuodamas, bet tuoj :

Krito žiedas nuo vyšnios šakos...
 Kaip gyvenimas visas nukris.

(Per pasaul keliauja žmogus).

Kaip aidas per giri nueis m s gyvenimas, kaip kodylas
 « pad mav s pas altoriaus auk »; žmogus valdo sostus, « O d žta
 kaip d žtanti l l ».

Lengviau suprasti Dievo kelius negu žmogaus :

Suprantu aš kelius Visagalio,
 Tik ne tavo — žmogaus.

(Vyturio giesm).

Žmogus pameta keli , padugn se gyvena. Bet ir nusikalt s pasiilgsta Meil s K dikio. Už tokius Kristus prikaltas ant kryžiaus. (*K sak m rininkas J zui t nakt*).

Gil tik jim poetas jungia su meile Lietuvai, kurios vardas jam turi kažk dieviška :

Mano žem s vardo skambesy
Tu, gerasis Viešpatie, esi.

(*Mano žem s vardo skambesy*).

Be t vyn s — poetas našlaitis. Nedaug teprašo Viešpaties:

Tav s teprašom tik aguonos gr do:
T vyn s žem s ir širdži taikos.

(*O, Nemune...*).

Ne šios žem s valdovais jis pasitiki, tik Dievo žodžiais. Viešpats išves Lietuv iš vis pavoj :

Tikiu, kad Tu, o Dieve, iš karo ir žudyni
Taut tautas vedi;
Kaip k dik , pro praraj ir man j t vyn
Išved s tarsi: auk, žyd k.

(*Tikiu*).

Jo tik jimas nepajudinamas :

Kaip saul j kelsis Viešpaties malon je tauta.

(*Brangieji akmenys*).

Iš m s poet Brazdžionis gal aiškiausiai nujaut besiartinan-
i 1939 m. pasaulio katastrof . Jau 1935 m. jam kyla kraupus nujautimas :

Prieš art jant ir juod debes stov s
Susirinkus t kstan i verg minia.
Kol sparnai balti balandžio priešais švies,
J likim bais gundo sp t mane...

(*Balto balandžio m sl j*).

Jis mato klastingosios Europos žuvim :

Tai tavo dukterys, tai tavo seserys, pas lent ešafoto
Sukviestos, klaupiasi su jo mirtim paženklintais vaikais.

Pasaulis serga, žem miršta ir saul g sta, o vis pasaul užgula tamsa. Dievas siunt ženklus, o pasaulis j nemat . Jo r styb s valanda ateina :

Užges elektra Liverpuly, Bostone, užges Maskvoj, užges Kaune, užges
(ir Nazarete
Patamsy tautos nematys tautos.

(Ženkl psalme).

II pasaulinio karo išvakar se parašo šiurpi j *Išsipildymo psalm*, kur šaukia b gti fariziejus, muitininkus ir valdovus ir pranašauja visuotin sunaikinim :

Už met ... gal kapai, gal dykuma... gal m lynos alyvos
Žyd s išdegusi vienui viena šakel ...

Bet vistiek poetas viliasi:

Ir pro užtvar zenitini patrank
Aš regiu Jo Taikai tiesian i jo rank .

(Gri va sostai).

Beveik visuose Brazdžionio eil raš iuose dvelkia religin nuo-
taika, aliuzijos, atviras Viešpaties garbinimas, Biblija, seni jos
vardai, religiniai simboliai, apeigos, mald lietuviški ir lotyniški
žodžiai. Pavyzdžiui :

Naktis juoda, kaip ne skaitomas talmudas,

Ži riu žem , kaip prieš miši per apšlakstym ,
Ir kruvin Auk susigalvoj s,
Ir negaliu atsizi r ti brevijoriaus lakšt ,
Mano tragedijos už sukryžiuotas Dievo kojas.

(Susigalvojimas).

Jo k ryboje susiliejo didingas asmeninis žodis, žila tradicija,
bibliniai lapai, m s giesmi atgarsiai, bažnytiniai giedojimai,
liaudies poezija, vienuolin nuošaluma ir aštr s švent j šauksmai,
m s gadyn s žaizdos, atšiaur s griaud jimai ir k dikio giedrumas,
— taip maždaug kit syk apie j galvojo A. Vai iulaitis. Religi-
n je plotm je Brazdžionis pralenkia ir pat Mairon . Brazdžionis
— nepriklausomyb s meto katalikiškosios Lietuvos, tiek kaimo,
tiek mokytin s jos dalies nuoširdži religini sitikinim reišk jas,
t tik jim išreišk s nuostabiai gražia kalba, pasig r tino meistriš-
kumo posmais, pavyzdžiui:

Ir skait jie žvaigžd tos mano knygos
Maldom ir giesm m žydin ius lapus,
Nes mano pirštuos bunda kankli stygos,
Ir aš supu saul tekio varpus.

Tai mini poetas ar pranašas senov s miest aikšt se bei kaln tarpekliuose. Jo žodis visiems iš karto suprantamas, nereikalingas aiškinim ir ilgalaik s reikšm s.

A. Jasmantas — Antanas Maceina (g. 1908)

Kaip ir J. Baltrušaitis, v lai su savo rinkiniu *Gruodas* at j s m s lyrik , A. Jasmantas užsirekomendavo kaip vienas pa i stipri j religin s poezijos atstov . Jis pirmiausia Dievo ieško savyje, savo asmenin je egzistencijoje. Jis jautrus savo prab - gan iai b iai. Nor t sulaikyti jos t km . Jo paties žodžiais :

Ir aš, kaip voras stiklin ind ...

nauj b t lyg slidži gj ,
Iš naujo, vis iš naujo kabinuosi.

(Voro sonetas).

Ta b tis — kaip žuvies pasišok jimas :

Argi ne vanden tyli j esam žuvys....

.... lyg, nety iom, žabas gelmes pamirš ,
Virp dami, kad dang s mus štai pavilios,
svetim , svetim pašokstam virš .

(Žuv sonetas).

Tik, deja :

... ten staiga mums visos durys užsidaro:
švies atsitrenk krintam atgalios
purvin , t m s vanden nešvar .

Nors ir skurdi ia b tis, bet vis tiek stengiam s joje išsilaikyti:

Visi pavarg , dulk mis pajuod ,
paskutin šitos žem s rink
Nedr siai, pamažu
Suslinkom
Dar kiek pab ti.
Ar ne ? — dar kiek pab ti.

(Gruodas).

Bet šis pabuvimas t ra slinkimas mirt , lyg prašymasis Dievo prieglobstin:

Vis stovime jau ilgas amžius,
 Ir drebanti ranka kelint
 Jau kart vis pakyla ir, paglamžius
 Varpelio Tavojo virvel , krinta
 Atgal ir m sto:
 Tur b t, Tav s namie nerast .

(Elgetos sonetas).

Bet autorius nekrinta desperacij , nemaištauja, tik tyliai skundžiasi d l žmogaus likimo žem je.

Mirtis ir didžioji neb tis suveda Jasmant su Dievu. Dievas — Gruodo didžioji tema. Poetas tiki, kad Dievas visos b ties šaltinis :

O Tu, atgniauž s savo rank dosni ,
 Vis dalini t b t : j , t vien
 Vienintel kaip nakt sidabrin
 Tu žvaigžd m, m nesiu ir žiogui duodi.

(Ten pat).

Žmogus jau iasi kartais lyg miške nakt . Autorius nor t Diev ar iau pažinti. Bet, deja. Kartais kliudo žmogiškoji prigimtis :

Tai aš, tur b t, savu šeš liu Tave užstoju.

(Vidurnaktis).

O kartais gal pats Dievas nenori labiau pasiskardenti:

Bet ten, kažkur manyj,
 Kažkur užu tamsos
 Užl žta juodas tavo kelias.
 Ir niekadose tenai neužeini.

(Ten pat).

Trumpareg s žmogaus akys Dievo nemato. Gal ir proto analiz sukliudo ir sukelia abejones :

Aš palie iau Tave, tylus K r jau,
 Lyg vaikas žvak s liepsn piršteliu —
 Tiktai mintim. Užp sti nenor jau.
 Bet užgesai, ir aš žiebt negabu.

Tik Tu tamsiu apsiaustu prisideng s,
 Tik kur Tav s ieškoti — nežinau.

(Aš palie iau Tave).

Nors sunku Diev pažinti, bet Jis vis tik realyb . Jis globoja žmog savo ranka, kai mažiausiai to laukiame ar kai maištaujame prieš J :

Tu, r pestingas Panaktini,
 Tu, mano sod sarge!
 V jing nakt , nakt dargi ,
 Kai ilsisi visi išvarg ,
 Tu nešies prie kr tin s
 Mane besparn ,
 Tu, senas, ištikimas mano sarge!

(*Panaktinis*).

Kristaus istorijos eil raš i skyriuje Jasmantas susim sto prie svarbesni Kristaus gyvenimo moment . Jis ilgisi Kristaus, prisimin s ilgus amžius, kai žmonija jo lauk :

Ir mes kaip tu ilgai rymojom
 Ir mat m J kiekvieno sm lio kibirkštyj.

Bet ar tasai, kurs s jai prasid jus
 Užsuko pas tave, užeis m s namus ?

(*Apreiškimas*).

Kristaus ilgesio žmogiškomis priemon mis ir pastangomis negalima patenkinti ir jo paslap i suprasti, nes Kristus yra Dievas, kuris atsiliepia ne tada ir ne taip, kaip žmogus nori. Antra, religiniai tik jimo momentai yra tokie subtil s ir intymus, kad jiems išreikšti poetin s priemon s yra bej g s. Jasmantas pasilieka prie užuomin apie Krist ir prie savo nepatenkint ilgesio pergyvenim . Iš poeto b t per daug reikalauti mistin s ekstaz s akimirksni . Pavyzdžiui, eil raštyje: *Vestuv s Galil jos Kanoj* nujau iamas paslaptingas Tre iasis tarp jaun j — Viešpats. Veronika nušluost Kristaus veid ir Jo veidas pasiliko nuomete ar gal žmoguje. « Bet kur dabar Tu gyveni ? » — klausia autorius : « Pasi- met m ir mes ».

Metai p das m s
 Užpust ir užtryn ...

O prie kalno Kalvarijos visi su kauk m, tik Jis vienas be kauk s. Pasaulis J laiko Juokdariu ir reikalauja pokšt . Kritiko J. Griniaus manymu, tai nauj laik žyd šauksmas : «Nuženk nuo kryžiaus, jei Dievo s nus esi». (*Veronika — ir Kalvarijos kalne*).

A. Jasmanto eil raš iai atrodo aišk s, bet už j prasm s atsi-
skleidžia dažnai sl piningas, mistiškas planas, reiškiamas simboliais
Pavyzdžiui, *Panaktinio* beplunksnis paukštėlis, v juot nakt iš-
krit s iš lizdo —tai žmogus. O rad s be ypsint paukštel Panakti-
nis, pa m s j ir besineš s prie kr tin s, — Dievo simbolis. Bet tas
bej gis paukštėlis gali suleisti nagus «ligi kraujo ». Tai visatoje
bej gio, bet prieš Diev maištaujan io žmogaus ženklas. Pats
rinkinio pavadinimas *Gruodas*, gyvyb sukaustan ios žiemos sim-
bolis, ia reiškia ar senatv ar gyvenimo klystkel se nutolim nuo
Dievo.

Autorius nuoširdžiai ieško Dievo. Jis stengiasi suvokti žmo-
gaus gyvenimo esm ir prasm . Egzistenciškai jam b tina Diev
tur ti. O pasitraukiama nuo Dievo d l individualizmo, d l susi-
r pinimo savo b timi ar išsisukin jimo — « gal gi Jo namie n ra ».

M s poezijoje Jasmantas — krikš ioniškojo egzistencializmo
poetas, Dievo ieškotojas savyje. Tuo poži riu jo reikšm šiandien
labai didel .

Leonardas Andriekus (g. 1914)

Andriekaus aps ioje religin je poezijoje reiškiamas spalvingas
ir vairus santykiavimas su Dievybe, kurios jis neieško, nes j
surado savo sieloje, t vyn s gamtoje, žmogaus kan ioje ir spind jime
begalini mari . Nesikartodamas, visada naujas, jis tai išsako
keturiuose rinkiniuose: *Atvirose mariose* (1955), *Saul kryžiuose*
(1960), *Naktigon* (1963), *Po Dievo antspaudais* (1969; ia vyrauja
patriotinis motyvas).

Atvirose mariose poetui j ros — lašas amžin j vanden . Jos
menkos prieš amžinyb , o žmogus prieš Absoliut . Didžiojoje
visatos šventov je žmogus gyvas tik Viešpaties ilgesiu:

Išveski iš kal jimo, o Dieve, mano siel
Ir leisk pakilti jai tolimo dangaus erdves...

Poetas laukia, kada jo gyvenimas bus užskl stas kaip mišio-
las amžinai. Putinas dainuoja apie paskendim beviltiškoje vie-
numos klajon je. O Andriekus —gyvenimo persimainym , konse-
kracij , Taboro kalno stebukl . Tai sakramentalinis gyvenimas.
Poetas skelbia did j Viešpaties gaisr :

Šiandien iš dangaus ugning toli
Kibirkštis šalt žem krito,
Kilo gaisras, suliepsnojo uolos,
Suliepsnojo kaln granitas.

Tas nežemiškas gaisras dega rož se ir aguonose ir žmogaus kr tin je. Poetas nuoširdžiai tiki Dievo Apvaizda ir kaip piligrimas išeina ieškoti gimusio šaltame tvartelyje K dik lio.

Vis L. Andriekaus pasaul supa asyžietiška dvasia ir nusižeminimas :

Nemoku sapno nuo tikrov s beatskirti,
 Ilgiuosi pasakoj gird t viet ir vard —
 Sustiprink, Viešpatie, mane, kad bent prieš mirt
 Gal iau pasilinks mint su žiogais kartu.

(Malda).

Religinis motyvas gražiai derinamas su patriotiniu *Kryži ir peizaž* bei *Tolimos laim s* skyriuose. Patriotinis motyvas dabar jau gerokai nurašytas, bet ia poetas sukuria patriotini eil raš i , kuriuose iškelia nauj jausm ir vaizd . Pavyzdžiui, paverg t j kan ios ia pavirsta šventojo stigmomis; koplyt l s šventos guodžia sielvartaujan ius žmones; Kristus randamas gimtuosiuose laukuose ; jis nepaliks t graudži lygum . Laum s, berželis, Baltija, aud ja, net vaiduoklis kalba šiltais, gaiviais vaizdais. Kristus pasilik s k sti Lietuvoje :

Ir pan dai gyvent amžinai su mumis —
 Nepalikt be globos t graudži lygum ,
 Ir pan dai gyvent, nors kasdien vinimis
 Prie to kryžiaus kieme Tave kalt už mus.

(Kristus).

T vyn s kan ios vaizdas sp dingai ryškus :

Ten sopuly suklinka nytys,
 O kantr s žmon s amžiais tyli,
 Ten ir žiemos šal iausi ryt
 Pragysta kruvinas dagilis.

Apskritai *Atvir mari* poezija kalba apie žmog ne paklydus dabarties beprotyb s labirintuose, o apie besidžiaugiant didingu Viešpaties pasauliu ar besisielojant t vyn s kan iomis.

Saul j kryžiuose L. Andriekus tampa beveik liaudies išminties ieškotoju savo tautos likime. ia visa gaubia Lietuvos lauk R pintoj lis ir religinis bei tautinis tonas skamba kartu. R pin toj lis ia suaug s su Lietuvos laukais ir jos likimu. Jis tylus, ilgesingas ir m slingas ir kantriai budi ties m s krašto dalia. Tas « m s žem s Kristus » begalin s kantryb s ir atlaidumo. Jis ne-

baudžia už « kiekvien kreiv žod ». Autorius sakosi, kad sutik s einant papieviu Diev - Senel , jo nieko neprašyt , tik parpuol s po koj , parodyt varganus laukus, kruvinas ražienas. Jis išsako R pintoj liui savo r pes ius, žmonei vargus; jis meldžiasi ir mediuoja, parim s ties kanotu Lietuvos peizažu. Putinas sako, kad R pintoj l iš dangaus m s godos atpraš , o Andriekus, — kad laidotuvi giesm s. Nuo sielvarto d l žem s varg R pintoj lio galva nusviro. Bet R pintoj l is g risi Lietuvos peržegnotais laukais. Visi prie Viešpaties koj randa užuov j skausme. Tik Viešpats gali išgelb ti taut :

Tu žinai, kaip m s buit ,
Lyg tošel trapi ,
Drasko viesulas, pakil s iš Ryt ,
Ir neliks n vieno lapo,

Jeigu viesului tuojau nepagrasinsi

Dievišku pirštu.

(Tošis).

Atvira gamtos knyga autoriui kalba apie Dievo mintis: Viešpats yra vieversio giesm je. Autorius stipriausiai Viešpat myli suklup s prie R pintoj lio. Kiaur koplyt l s stog nor t uždengti ranka, kad tik nekrist kruša ant Viešpaties veido. Kar-

tais regime realiai vaizduojam ken iant Krist :
Kokios žiaurios,

Kokios šaltos širdies reik jo ! — E

(Ant kryžiaus).

Poeto siela kupina meil s Viešpa iui. Šventovi mozaikose

jis atrodo didingas ir r stus, bet:
Kai randu Tave palauk se,
Nei didyb s, nei r stumo
Nematau —
Varganas atrodai, kaip ir mes,

Apgaubti mirties šeš li .

(Valdovas).

Poetas jau ia mielas Viešpaties rankas, kurios sušildo Lietuvos vandenis. Jis teberegi t višk s vilnijan ius jav laukus ir jau iasi es s viena Viešpaties kibirkš i . Tyliai kalbasi su Viešpa iu ir

prašo nuvargusiam žmogui ramyb s :
Kai gula miglos ant jav ,
Ramun s kalba tyliai poterius,

Ir aš kalbuosi su Tavim —
Taip tyliai tylut liai,

Prašau, kad mano žem j žmon s,
Sugr ž pails t nuo darbo,
Nejaust šios nakties sunkumo.

(Kalb jimas).

Kuklus lietuvis Dievo karalyst je tenori menko kampelio, iš kurio gal t ži r ti Viešpaties veid . Teismo dien prašo Viešpat atlaidumo saviesiems.

At j nams Lietuvos žemel ir po mirties nemiela : juos g s - dina ir krintanti pušies skuja. Kruvin atpirkimo tragedij lie - tuvi tauta gyvens iki amži pabaigos :

Perv rei Tu m s buit
Ir kraujuos dabar lig Paskutinio Teismo
Daug prie Nemuno širdži .

(Perv rimas).

Naktigon je išgyvenim išsiskaymai kupini asyžietiškos melan - cholijos. Poetas skelbia prasm s buvim , art ja prie krikš ioniš - kojo egzistencializmo. Lietuvoj kitados naktigoniai nakt bud - davo prie arkli . Susik r lauž , pasakodavo fantastiškus ir šiur - pius pasakojimus. Nakties paslaptینگumas tam b davo reikiamas fonas.

L. Andriekus panašiai savo naktigon s, bud jimo metu si - klaus s savo vidin nerim , stengiasi atsp ti ateinan ios dienos prigimt . Sustoj s prie b ties gelm s krant , išsako savo b ties išpažinim :

Baisi gelm —
Jon puol s akmen lis neatsiliepia,
O jeigu ir atsiliepia,
Jo balsas nepasiekia
Žmogaus ausies.
Iš tos gelm s n vienas mano žodis nesugr žta.

(Gelm).

Autorius skundžiasi:

Kas man iš tos naktigon s,
Kai visk praganiau!
Beliko pilnatis
Su vientulyst s šiurpuliu

Ir lygumos,
Pasiilgusios aušr .

(Naktigon).

Iš didel s dvasin s tampos ir nuovargio jis trokšta pabaigos
— išsipilymo:

Dar tik vienas žodis...

Ir sugrius ta siena,
Skyrus nakt nuo dienos —.

T vyn je aklas elgeta meldžiasi, kad mes nepritr ktume švie-
sos. Ypa šiurp s posmai apie lakštingal giedojusi žmogžu-
džiui :

Lakštingala giedojo žmogžudžiui
Kai kiekviena pušel verk —
Lakštingala dukt
Beširdžio Kaino.

(Kaino vaikai).

Bet nei asmenin tampa, nei t vyn s tragiškas likimas poeto
nesugniuždo. Li dname žem s sl nyje — « žaliame Dievo delne »
poetas viliasi guodos — Kristaus at jimo:

Kalvos virš n je stosis Kristus —
Su ilga pašukine tunika,
Vienplaukis, basas...
Jis paži r s li dnai lygumas
Ir pasakys:
Palaiminti nuli dusieji.

(Džiaugsmo lašas).

Po Dievo antspaudais autorius medituoja ir m sto apie Vy-
taut Did j . Religinis momentas kartais ia iškyla vaizduojant
santykius su lenkais, popiežium, vyskupu Motiejum ar Lietuvos
priešais. Šiaip ia autorius leidžiasi visai nauj srit , ryškiomis
varsomis piešdamas tautos likim , didžiojo Valdovo id j , per ju-
si per k r jo m stytojo vaizduot s prizm .

Pranciškoniškoji Dievo-gamtos-žmogaus meil , lietuviškasis
nusižeminimas ir graudumas atskleistas su nuoširdžiu paprastumu,
posmo subtilumu ir šird verian iu sp dingumu. Jam « grumste-
liai vaitoja », «akmen lis klykia », girt smilg ima svaigulys »,
« pavasario v jas vakare perp t galv », « po žeme dusdami upe-
liai daužos », « sugraudina pušel s gedulingos mišios ».

Formos atžvilgiu — prad j s klasikiniu ketureiliu at jo iki laisvos formos, paprasto žmoni kalbos autentiškumo. Andriekus vienas iš žymesni j m s religini poet , kuris Diev gyvena ir tuo dalijasi su mumis.

Vladas Šlaitas (g. 1920)

Lig šiol jo išleisti rinkiniai: *Žmogiškosios psalm s* (1949), *Ant saul gr žos vamzdžio* (1959), *Be gimto medžio* (1962), *Antroje pus je* (1964), *Širdies paguodai* (1965), *34 eil raš iai* (1967), *Aguon gaisras* (1969), *Pro vyšni sod* (1973).

Vlodo Šlaito poezija —tai jo li dnos, ilgesingos, kartais susidrumstusios sielos išsiskakymas. Tai yra lyg pasikalb jimas su pa iu savimi, išsakomas daugiau pasakojimo, ne dainavimo forma. Nuo pradžios jis reiškiasi stipriai, sugeba perduoti nuotaik ir jausm bei giliai m sto. Ypa nuoširdus jo religini min i bei jausm išsakymas. Jis nor t kalb ti palyginimais, kaip Viešpats kalb jo:

J zau Kristau,
Tu kalb jai palyginimais.
Aš imu pavyzd iš Tav s,
Aš m stau apie nuotol ,
Kuris yra tarp Tav s ir man s,
Ir aš ieškau palyginimo.

(Aš ieškau palyginimo)

Žmogiškiosiose psalm se Dievo buvim ir jo garbinim mato ir jau ia tiek gyvojoje, tiek negyvojoje gamtoje. Ir savo kaltes jis pirmiausia išpaž sta gamtai. Ne knygoje reikia Dievo ieškoti, o rudens derliuje, saul tuose vynuogynuose. Iš meil s Dievui jis ir žmog myli tiek kad sprogs ta kr tin .

Sielos kan ias dvasinuose tyruose skaudžiai išgyvena. Jo siela — žuvel tinkle ar išmesta ant kranto:

Vargš žuvel , kuri neranda plyšio
klastingo tinklo pinkl se;
kuri išmes krantan užd stan i ir silpstan i
seno žvejo sugrub pirštai.

Vaizdas gyja šiurpuling gelm :

M lynas siaubas ple iasi ir stingsta
pla iuose vyzdžiuose :
žuvel išple ia akis,

žuvelei maža pla iam pasauly oro.
Tartum pro migl ajer liai moja :
Sudiev, miela.

(Sudiev).

ia už sukre ian io tikrov s vaizdo slypi dvasios pasaulis,
dvelkiantis mistine gr sme.

Skaud išsiskyrim su mirusiais malšina tik jimu. Psalmi-
ninko tonu apgieda savo kaltes, jau iasi nevertas Kristaus paguodos.
Prašo bausti, bet tik nepamiršti amžinai. Atgailos ašaros gražesn s
ir už laum s juost . Žmogiškasis išdidumas —tik muilo burbulas.
Poetas nori kaip žvak b ti Viešpaties šventykloje. Pievos žol
nebijo dalgio, o mirties šventasis. Tik nusid j lis dreba prieš mirt .
Poetas nor t atgulti duob , kad viršum jo suirusio k no suža-
liuot žol , ir joje žaist vaikai:

Ateis pavasar vaikai mano viet ,
iš pagaliuk pastatys namus ir š kaus;
mergai i garbanos užgrius pe ius ir pinsis
mano žol s plaukuose.
Jos pamin s mane su žiedlapiais plaukuose,
ir aš pavasar gyvensiu v l tarp j .

(Žol).

Jis — žem s žiupsnelis, gr žt s žem ir d l to :

Negi verta raudoti, brangieji, žiupsnelio žem s,
kuri gr žta žem .

(Apie žem s žiupsnel).

Ir krikš ioniškai pageidauja :

Netrukdykit man s : aš noriu
trupų iuk ramumo.
Sukalb kit triskart amžinatils
ir palikit mane ramyb j.

(Amžinas atilsis).

Ant saul gr žos vamzdžio vyrauja melancholija, vienišumas,
brangios praeties prisiminimai, trapi dabartis, vedanti pesimizm .
Jis pergvena abejones :

Jei tik iau Tave, kaip tikiu sodr vasaros liet ,
Tu mane numazgotum,
ir aš atšvies iau iš tolo labiau negu vyšni sodai
užburtoj m nesienoj.

(Užburtos m nesienos).

Ir žmon s ir gamta jam mir :

... nuo to laiko, kai mane Dievas apleido.

(Ant saul gr žos vamzdžio).

Nevilties skausm nebent Dievas bežin s.

Be gimto medžio poetas pragiedr j s, daugiau kalba apie džiaugsm .

Antroje pus je (autorius 40-ius savo amžiaus metus laiko gyvenimo pusiaukele) jau iamas autoriaus dvasinis l žis :

Antroje gyvenimo pus je
tenka kovoti už pralaim t sias pozicijas,
tenka kovot už kiekvien p d ,
kuri teko prarast jaunyst j.
Tenka kovot ir apverkt savo kvail galv .

Dabar jis prašo :

... leisk man,
po mirties,
išbu iuot dulkes nuo Tavo koj .

Pasitiki Viešpa iu:

... aš sud jau vis savo gyvenimo vilt
m s Viešpaties dievišk meil ir atleidim
ir aš esu sitikin s, kad neb siu sug dintas.
Tai sako mano širdis.

Nusižeminimo, atgailos, meil s ir pasitik jimo Išganytoju motyvas dabar labai stiprus. Kei iasi ir santykis su artimu — praž sta egoizmas.

Širdies paguodai — poetas tiki. nes turi b ti visa ko priežastis ir, stebina savo atvirumu :

Ir kas svarbiausia,
Kad aš esu baily s ir savimyla.
Išskyrus savo ankstyv jaunyst
bei kelius nuoširdumo priepuolius,
aš visuomet tik jau Diev iš baim s ir išskai iavimo.

Nors gyvenime džiaugsmo ir maža, bet sveikina kiekvien dien :

bet šiandien aš esu ir džiaugiuosi šituo pasauliu,
 kur at jau vien kart iš Dievo malon s.
(Iš Dievo malon s).

Vienišas Šlaitas veda dialog su Dievu. Tik tenka kalb ti
 už du, nes Viešpats kalba tik užuominomis, mirusia šviesios k -
 dikyst s kalba :

Tenka kalb t už save ir kartu už Tave,
 kurs tiesiogiai nesakai anei žodžio,
 kurs kalbi tik sugestijom arba užuominom,
 kurs vartoji be galo sen ir mirusi kalb ,
 b tent,
 šviesios k dikyst s kalb , kuri taikingai
 miega mano širdies vientulyst j,
 ir tiktai kartais,
 nuoširdumo ir meil s priepuolio kre iamas,
 aš randu Tave savo širdy ir šlovinu...
(Akhenatono parašt j).

O kelias Dievo meil yra poezija. Dievo rodymas yra kiekviena
 gera širdis.

34 eil raš iuose autorius d koja Viešpa iui už gyvenim . Ap-
 gailiestauja, kad gyvenimas jo t vui at m Diev . Tad gailisi, kad
 daug širdži sutriuškina gyvenimas. K dikyst je jis jaut s Diev
 savo širdy. Ir paskutiniame rinkinyje *Pro vyšni sod* jam Šv.
 Rašto žodžiai, kad Dangaus karalyst eis tik dvasios k dikiai,
 kalba švent teisyb .

Autorius paperka skaitytoj savo paprastumu:

Gimiau paprastas
 ir paprastas pras iok lis numirsiu.

Apverk s jaunyst s v jus, tad ramyb gr žtanti šird :

Kaip miela,
 Dieve mano,
 bu iuoti paprast medžio kryži .
(Aguon gaisras).

Melsdamasis Marijai, priart ja prie maldaknygi stiliaus
(A i už gali).

Šis gyvenimas yra tik žanga busim j . Poetas nesijau ia
 vienišas ar nereikalingas:

Esu vienas,
 ta iau nevienišas.
 Esu jokiam geresniam darbui netinkamas,
 ta iau nesijau iu niekam nereikalingas,
 nes Jisai,
 kuris pasir pina met laikais,
 kuris pasir pino žiem , pakeisti pavasariu,
 Jis ir manim pasir pins savo malon je.
 (*Nesu vienišas*).

Sielos gelm je subrandint mint jis išreiškia tyru nuoširdumu,
 artinan iu žmog su žmogumi, su gimtuuju kraštu ir K r ju.
 Visur spindi religinis susitelkimas, nusizeminimas, širdies atv rimas.
 Jo forma — laisvas eiliavimas, vietomis primen s psalmes. Dažnas
 m s dien skaitytojas j ir skaito savo « širdies paguodai».

B. Brazdžionis, didelio talento ir religinio uolumo vyras, kalba
 ia r s iu pranašo balsu, ia stebinan iu jautrumu garbina Dievo
 Motin , ia guodžia ken ian i taut Dievo teisybe.

Šlaitas — nužemintos religin s sielos ilgesingas reišk jas.

Andriekus, Diev surad s savo sieloje, t vyn s gamtoje ir
 kan ioje, gieda gyvenimo persimainym , konsekracij , Lietuvos
 lauk R pintoj l .

A. Jasmantas prieina iki mistinio pergyvenimo.

Religin lietuvi poezija teb ra gyva, nemenkesn už kito-
 kios tematikos lyrik .

VI. Kul bokas

FOUR MODERN LITHANIAN RELIGIOUS POETS

by
Vladas Kulbokas

(Summary)

In the 18th and 19th centuries Lithuanian religious poetry was written by priests in the framework of Bible and Church teachings. In the 20th century there appeared strong egotistical and patriotic motives. We can place here the following men: Bernardas Brazdžionis, Antanas Jasmantas, Leonardas Andriekus, and Vladas Šlaitas.

B. Brazdžionis (b. 1907) universally expresses the religious beliefs and feelings of Lithuanians. Peasants, educated men, poets, prophets, exiles, and judges of nations have their voices here. His faith is strong. He sees the Lord going through oppressed Lithuania. He loves Christ as a true son. In God is his all existence and peace. He likes biblical pictures and words. He believes the Lord truly will liberate Lithuania from its oppressors.

A. Jasmantas (Antanas Maceina) (b. 1908), a philosopher, searches for God in his own soul and is sensitive to earthly existence. According to him human nature prevents knowing God intimately and maybe God himself doesn't want to become evident. To express religious feelings with human means is very hard. Behind the easily understandable meaning of his poems is a mystical and symbolic plan.

L. Andriekus (b. 1914), franciscan priest, doesn't look for God, but has already found him in his soul, the Lithuanian land and human sufferings. He sings about transformation and consecration of Mount Tabor. All the world he envelopes with Franciscan spirit and meanness. His Christ "R pintoj lis" mourns in Lithuanian fields and watches over the destiny of his country.

V. Šlaitas (b. 1920) in his poetry expresses his sad longing and sometimes bewildered soul. It is like a dialog with himself. He feels God in nature. From the love of God arises his love for man. The memories of a cherished past, loneliness and melancholy turns him to pessimism. He also keeps a dialog with God, but he talks mostly himself, because God speaks only by hints. The thoughts that mature in the depths of his soul he expresses with genuine sincerity. Many are reading his poems for the comfort of their hearts.

These four highly talented poets show that the Lithuanian religious poetry is alive and strong.